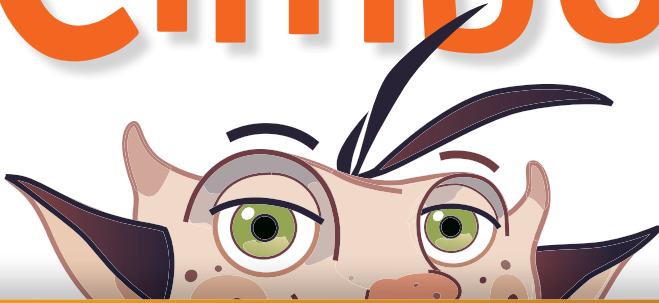

Cimbora

2021.
október

Közelképben Dóka Péter
és a Lila királynő / 4. oldal

Az Erdélyt Járók Közhasznú Egyesület (EJKE) versíró pályázatot hirdet a 2021–2022-es tanévben VII–VIII. osztályos erdélyi, partiumi, bánsági diákok számára. Nézz szét szülővárosodban, szülőfaludban, és fogalmazd meg versben: mit jelent számodra, miért jó ott élni, miért jó visszamenni, miről ismerik meg, akik nem jártak még ott, mit ajánlanál figyelmükbe?

ŐSZI VERSÍRÓ
PÁLYÁZAT

Beküldési határidő:
2021. október 31.

(részletek a 12. oldalon)

Cimbora

kíváncsi diákok lapja

2021. október, XXXI. évfolyam

Szórakoztató irodalmi, kulturális folyóirat
10–15 éves diákoknak
ISSN 1222-1910

A Cimbora árát a Cimbora Alapítvány bankszámlájára várjuk:

Cont IBAN: RO14BRDE1505V01455331500

BRD Sf. Gheorghe, Fundația Cimbora

Cod fiscal: 8259184

Főszerkesztő: Farkas Kinga

Munkatársak: Csillag István, Forrai Tibor, Gergely Edő,
Jakab Villő Hanga, Keszeg Vilmos, Kónya Éva,
Köllő Zsolt, Kusztos Attila, Nádasi Csilla Emese,
Szonda Szabolcs, Szócs Imre, Vetró-Bodoni Barnabás

A borítón Csillag István illusztrációja

Borítóterv, könyvtypográfia és nyomdai előkészítés: Csillag István

Kiadja a sepsiszentgyörgyi Cimbora Alapítvány

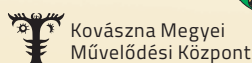
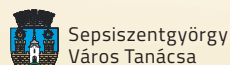
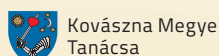
Készült a sepsiszentgyörgyi T3 Kiadó nyomdájában

Cimbora-szerkesztőség: Szabadság tér 7. szám,

520055 Sepsiszentgyörgy, Kovászna megye, Románia

E-mail: cimboramail@gmail.com / Web: www.cimbora.net

TÁMOGATÓINK

Tartalom

Cimbirodalom

„Jobban érdekelnek azok a helyzetek, amelyekben mindenkinek igaza van”

Közelképben DÓKA PÉTER és a Lila királylány 4. oldal

Szfinx vagy robot (3.)

LEENA KROHN: Nyár és gravitáció 7. oldal

Csak 1 vers

LÖVÉTEI LÁZÁR LÁSZLÓ rovata

GEORGE BACOVIA: Őszi alkonyat 9. oldal

Cimbirodalom

„Korafelnőtt” gyermekek (4.)

SZÓCS IMRE: A sas 10. oldal

Cimbi olvasólámpája

JAKAB VILLŐ HANGA rovata

Árulás? Megjelent Rojik Tamás Szárazság című regényének második része 13. oldal

Szép Magyar Könyv

Erdélyi alkotókat díjaztak a budapesti Ünnepi Könyvhéten 15. oldal

Szín-tér

VETRÓ-BODONI BARNABÁS rovata

Anyag a szövege, szobor a meséje

A Szín-téren: SPENCER BYLES angol alkotó 16. oldal

Barangoló

KÓNYA ÉVA ROVATA

Európa gyönyörű hídjai 18. oldal

Kapcsolatteremtő hidak 19. oldal

Kamasz(Ok)

NÁDASDI CSILLA EMESE rovata

Visszazökkentő 24. oldal

Otthon a természetben

KÖLLŐ ZSOLT rovata

Jártál már a Nagykőhavason? 26. oldal

Pad alatt

Világraszóló tizenévesek

Nagy Sándortól Polgár Juditig 27. oldal

Cimbi naplója 29. oldal

Keresztretjtvény

FORRAI TIBOR rovata 30. oldal

Cimbi képtára

KÓNYA ÉVA rovata

Hidak festményeken 31. oldal

Közelképben Dóka Péter és a Lila királynő

„Jobban érdekelnek azok a helyzetek, amelyekben mindenkinek igaza van”

A kép forrása: konyvfalo.konyvter.ro

Dóka Péter, gyerek- és ifjúsági könyvek, hangjátékok, rajzfilmek írója, a Móra Kiadó főszerkesztője a nyár elején ismét Kolozsváron járt: az Ünnepi Könyvhét alatt az Erdélyi Könyvfaló Olvasójáték vendége volt. Cimbi is kapott az alkalmon, hogy az alkotót egyik kedvencéről, a méltatlanul kevés figyelmet kapott *Lila királynő*ről kérdezze. A 9 mese alcímmel megjelent kötet ugyanis egyike az elmúlt tíz év legizgalmasabb karaktereit felvonultató gyerekkönyveinek. Titka, hogy a benne szereplő mesék nem gyerekesek, és magabiztos humorral, iróniával egyszerre több olvasási lehetőséget is biztosítanak a különböző korú, érdeklődésű olvasók számára.

– **Szeretted gyerekként a népmeséket, tündérmeséket? Hogyan olvastad őket? Hasonlóan színes fantáziával, mint ahogyan a meséid világa megelevenedik?**

– Az első meseélményem nem az olvasáshoz fűződik. Óvodásként hanglemezek alapján tanultam meg meséket, és néha produkáltam is magam vendégségben, azaz előadtam valamelyik kedvencemet, például Andersentől a *Pöttöm Pannát*. Anyukám és a nagymamám sok mesét olvasott és mondott nekem – a nagymamám leginkább Wilhelm Hauff horrorisztikus meséit szerette felolvasni, és közben együtt borzongtunk és reszkettünk. De azért nagyon élveztünk minden mondatot!

– **Hogyan jutottál a filmkritikák világától a Móra Könyvkiadóhoz és különböző műfajú gyerekirodalmi művek alkotásáig? Van kedvenc műfajod, szövegtípusod, ami közelebb áll az alkotói énedhez?**

– Nem akartam filmkritikus lenni, csak valahogy így alakult, adódott egy lehetőség a *Népszabadság* című országos lapnál, és én éltem vele. A kritikáimmal némi ismertségre tettem szert, de valójában mindig szépirodalmat akartam írni: novellista szerettem volna lenni. Húszéves voltam, amikor az Élet és Irodalom prózaszerkesztője, Dérczy Péter elfogadta közlésre az egyik novellámat, ám aztán hónapokig hiába vártam a megjelenésre. Dérczy mindig ígérgette, hogy egyszer majd ott lesz az írás a lapban, s én csak vártam, vártam, aztán feladtam. Szinte gyerek voltam még, teljesen belebetegedtem abba, hogy hitegettek. Később jelentek meg novelláim itt-ott magyarországi folyóiratokban – a Mozgó

Világban, Kortársban, Magyar Naplóban, Korunkban –, de az említett trauma után nem szívesen vittem szövegeket irodalmi lapokhoz. Inkább írtam egy gyerekkönyvet a magam szórakoztatására *Az ellopott zsiráf* címmel, amelyet végül a Móra Kiadó 2003-ban megjelentetett. Ezzel kezdődött gyerekkirói pályafutásom.

– **Magad választottad a Lila királynőt a kötet címadó meséjének? Ha nem, te melyiket választottad volna, választanád most?**

– Megírtam a *Lila királynőt* – egyetlen nap alatt készült el, reggeltől estig dolgoztam rajta –, és felkerült egy blogra, onnan pedig beválogatták egy észt–magyar projektbe, amelynek az volt a célja, hogy a magyar írók meséit észt grafikusok, az észt írók műveit pedig magyar grafikusok illusztrálják. Magyar részről a *Lila királynő*nek volt a legnagyobb sikere, ehhez készült a legtöbb észt rajz. Akkor azt mondta a szerkesztőm, Dian Viktória, hogy írjak még hasonló stílusú meséket, és akkor az anyagból csinálunk egy mesegyűjteményt. Így is lett, végül az egyik tehetséges észt grafikus, Anne Pikkov illusztrálta. A *Lila királynő* hívta életre az egész kötetet, ezért ez a címadó írás. Mai fejjel valószínűleg arra törekednék, hogy vastagabb legyen a kötet, ne kizárólag csak szerelmes meséket tartalmazzon, és ne lányoknak szóló könyvet sejtető címe és borítója legyen.

Anne Pikkov illusztrációja a *Lila királynő* című meséhez

– **A kötet alcímében szereplő 9 mese műfajmegjelölő. Hogyan alkottad meg ezt az izgalmas mesefüzért, amelyben sok karakter, történetelem vissza-visszatér, kalandoznak egyik meséből a másikba? Hogy csak egyet említek: például Béci figurája, aki több mesében is feltűnik.**

– Minden hétvégén írtam egy mesét, és lassan összeállt a kötet. Bevallom, nem sokat gondolkodtam, nem volt rá szükség, a világ meseirodalmát jól ismertem, már egyetemista koromban és később doktoranduszként (a disszertációt nem írtam meg) mesemotívumokat kutattam. Dekonstruálni* akartam a hagyományos meséket, összefüggő, sajátosan groteszk mesevilágot szándékoztam létrehozni – és közben kamatoztatni akartam a novellaírói tudásomat, amelyet egy időre sutba vágtam. Emlékszem, akkoriban sokat forgattam az orosz író, Pavel Bazsov meséit és Kriza János népmesegyűjteményét, *Az álomlátó fiút*. Ami Béci, a részeges sárkányt illeti: őt nagyon kedveltem, később átmentettem a *Fekete eső* című regényembe is.

– **Mesehőseid sokféle úton keresik a boldogságot, mintha olyan jellemzőikre mutatnál rá, amelyeket a hagyományos tündérmesék szereplőiről elhallgattak a szerzők, és mintha gonosz sem igazán volna a történetekben. Vannak kedvenc karaktereid?**

– Az *Egy pohár víz* főszereplője, Jandro a kedvencem. Gyerekkorom óta rettegek az öregségtől és a haláltól, újra és újra megírom azt az élettörténetet, amelynek hiányzik a közepe, és a fiatalkort rögtön az öregkor követi. Gonoszok ritkán vannak a történeteimben, sokkal inkább érdekelnek azok a helyzetek, amelyekben mindenkinek igaza van, és a sokféle igazságból vérré menő konfliktusok következnek.

– **Őszinték a hőseid, szókimondóak a meséid is. A szereteten kívül, humorba ágyazva, olyan, fiatalokat, felnőtteket érdeklő örök témák jelennek meg, mint az identitás keresése, másság – sokszínűség, elhanyagolás, egymásrautaltság, féltékenység**

– **önzetlenség, halál, gyász, magány, elfogadás. Sok kortárs szerző küzd azzal, hogy nem tud kitapintható nevelői szándék, óvatosság, irányzatosság nélkül írni, ha fiatal olvasókról van szó. Te ezt látszólag nagyon könnyedén léped meg. Kinek írsz, mit gondolsz az olvasóidról, hőseidről, történeteidről?**

– Ősztönös író vagyok: ha pontosan tudtam volna, mit akarok, valószínűleg rossz lesz a kötet.

Segítségemre volt, persze, hogy magyar gyerekíró kollégáim nagy részéhez képest világlátott voltam: akkor már két alkalommal jártam nemzetközi könyvfesztiválon, ismertem a kortárs nyugat-európai trendeket, és tudtam, hogy egy gyerekkönyv bármiről szólhat, alkotóként nem szabad megijedni semmilyen témától, csupán a megírás módja eshet némi kontroll alá. Teljesen gátlástalan és felszabadult voltam tehát – de a mai napig nem tudom, hogy igazából kinek szólnak ezek a történetek. Kíváncsi lettem volna a kritikusok véleményére, de erre a könyvemre alig reagált a magyarországi kritika. Az azt megelőző kötetemről, *A kék hajú lányról* sok írás született, de a *Lila királynő* szinte teljesen reflektálatlan maradt – nagy örömmre Erdélyben jobban felfigyeltek rá, és két mesét még a kötet megjelenése előtt lehozott a *Korunk*, nagyon hálás vagyok ezért Balázs Imre Józsefnek. És persze Észtországban is szerették a kötetet, a Varrak Kiadó meg is jelentette, Tallinban volt a könyvbemutató.

– **Számos műfajban kipróbáltad magad az ifjúsági irodalom kategóriában, milyen további terveid, készülődő könyveid vannak?**

– Nagyon kevés időm van mostanában írni, lassan két éve a Móra Kiadó főszerkesztője vagyok, és ez sok elfoglaltsággal jár. Szeretnék drámákat írni felnőtteknek – az utóbbi két drámámat bemutatták felolvasószínházban –, és tervezek egy gyerekeknek szóló sci-fit is. A legközelebbi könyvem – ha minden igaz – a *Már tudok olvasni* sorozatban jelenik meg, egy kislány és egy robot barátságáról szól majd.

* dekonstruál – lebont

Az idei Erdélyi Könyvfaló Olvasójáték résztvevői a **Lila királynő** meséit is választhatták a játékban, és a Kolozsvári Ünnepi Könyvhétben találkozhattak Dóka Péterrel, a kötet szerzőjével. Néhány izgalmas gondolatot idézünk a beérkezett pályamunkák közül.

Hányféle lehet a szeretet?

Szeretni igazából csak szívből lehet. Lila királynő és Fekete lovag adtak a szeretetükből másoknak. Így tudták igazán szeretni egymást. Nirsze (az óriáslány) és Jambus lovag szerelme más volt. Jambus lovag szerette Nirszét, de végül elhagyta őt. Én kétféle szeretetet ismerek: az egyik, amikor szívből szeretünk, a másik, amikor csak azért szeretünk valakit (tudom, hogy furcsán hangzik), hogy tanuljunk szeretni, és a végén, amikor megtanultunk szeretni, akkor elhagyjuk őt, akit szerettünk.

Vaszi Zsófi, Sövény Elek Szakközépiskola, Gyergyóalfalu, 5. osztály

A Későkása című mese egyik jelenetének illusztrálása

Félrevonta a király a legényt, és megkérdezte tőle:
– Mi a titkod, fiam? Hogyan bírod ilyen türelemmel viselni, hogy ez a leány mindenhová késedelemmel érkezik?

A kérő előhúzott a tarisznyájából egy vastag könyvet.
– Szeretek olvasni, király uram, mindig van nálam egy jó regény. Ha éppen késik kicsikét felséged álomszép leánya, előkapok egy könyvet, s remek mód szórakozom.

„Na, ezeket Isten is egymásnak teremtette – gondolta a király. – Egy későkása meg egy könyvmoly...”
(részlet a meséből)

Kolcsár Péter, Körtvélyfői Általános Iskola, 6. osztály

Vigasztaló üzenet az utolsó óriáslánynak

Kedves Nirsze!

Biztos, nagyon nehéz lehet most neked, és el is tudom képzelni, mennyire fájhat a szíved, viszont meg kell próbálnod továbblépni. Tudd, nekem bármit elmondhatsz, és szívesen segítek, bármi gond is van. Ismerek egy szuper cukrászdát, egy nap elmehetnénk oda, és megbeszélhetnénk mindent.

Sok szeretettel,
egy jó barát

Mihály Gyopárka, Tamási Áron Gimnázium, Székelyudvarhely, 6. osztály

Szfinx vagy robot (3.)

Leena Krohn (1947, Helsinki) a kortárs finn irodalom különleges és elismert alakja. Több műfajban is alkot: közel harminc megjelent könyve között találhatunk regényeket, novellákat, esszéket, valamint gyermek- és ifjúsági irodalmat. Filozófiát, pszichológiát, irodalmat és művészettörténetet tanult a Helsinki Egyetemen, művei gyakran filozofikus hangvételűek, visszatérő témái az ember kapcsolata önmagával, a természettel és a valósággal, a mesterséges intelligencia és emberi élet viszonya, a fikció és a valóság határai.

A **Szfinx vagy robot** (*Sfinksi vai robotti*) című elbeszélésgyűjteménye először az interneten jelent meg 1996-ban a szerző digitális illusztrációival, majd pár évvel később könyv formájában is kiadták. Ezek a filozofikus-tudományos-fantasztikus történetek kilógnak a mese keretei közül, a gyermek és a felnőtt között lezajló párbeszédnek olyan témákat dolgoznak fel, mint a téridő és a fekete lyukak természete, a gravitáció, az idő,

Fotó: Laura Böök (newyorker.com)

a párhuzamos világok, álom és valóság viszonya. A szövegek összefüggenek, de külön-külön is megállják a helyüket, szórakoztató valóságokba kalauzolva bennünket.

Az idei áprilisi és májusi Cimborában már olvashattatok a kötet írásából, most egy elgondolkodtató történettel folytatjuk a Leena Krohn világával való ismerkedést.

LEENA KROHN

Nyár és gravitáció (Kesä ja painovoima)

Késő augusztusban, amikor az ég majdnem teljesen felhőtlen, apa, Lídia és Sulevi kirándulni indultak. Messzi vidékre tartottak, egy kis domboldalra, ahol apa barátja, Siirak doktor élt. A csillagvizsgáló tornyába költözött, amelyet már évek óta épített, és végre készen állt.

A nyár utolsó vagy az őszi első napja volt. Az estét várták, hogy megfigyelhessék a Föld mellett elhaladó üstökösöt. Amikor saját csillagjuk végre alámerült nyugaton, az idegen kis napok felragyogtak a domb fölött, ők pedig felmásztak a csillagvizsgálóba.

– Ez az üstökös csak 15 millió kilométerre van tőlünk – szólalt meg Siirak.

– Szerintem az nem „csak” – mondta Lídia.

– Az bizony „csak”. Az űrben minden olyan távol van egymástól, hogy ezermillió kilométer is „csak” – magyarázta Siirak.

– Miért vannak olyan távol egymástól? – kérdezte Lídia.

– A világegyetem tágul. Az ősrobbanás óta a csillagok egyre csak távolodnak egymástól – válaszolta a doktor.

Lídia számára ez szomorúnak tűnt. Így a csillagok napról napra magányosabbakká válnak.

– És mikor hagyják abba a távolodást? – kérdezte.

– Jaj, ne is mondd – válaszolta szórakozottan Siirak. – Páran azt gondolják, hogy eljön majd az idő, amikor a világegyetem újra szűkülni kezd.

– Szóval valamikor nagyon apró volt? – kérdezte Lídia.

– Apróbb, mint egy mazsola. De mégis benne volt minden – válaszolta Siirak. – És nagyon, nagyon forró volt.

Lídia a világmindenség mazsolájára gondolt, amiből az összes hold, nap és csillagok származtak. Ez volt a legcsodálatosabb dolog, amit valaha halott. Meg akarta kérdezni, hogy honnan jelent meg a mazsola, és miért kezdett el mértéktelenül duzzadni. És ha valaki megette volna? Akkor nem létezne semmi, és az a valaki megégette volna a száját és felrobbant volna.

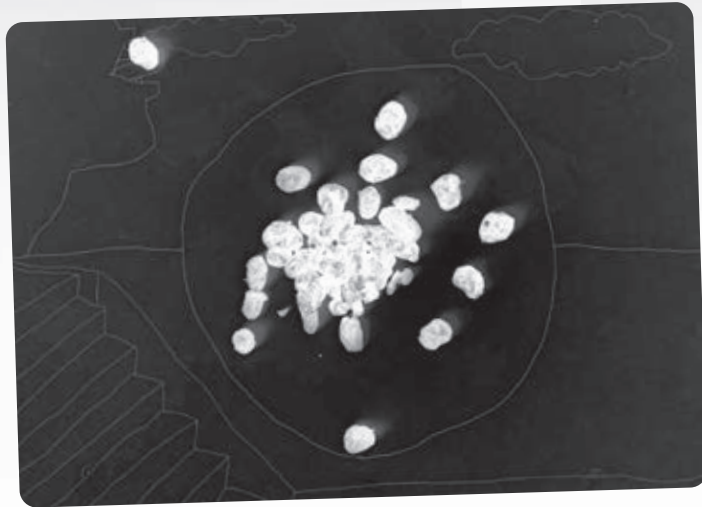
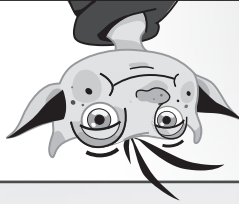
Sulevi szakította meg a gondolatait:

– Mi van 1000 millió kilométerre?

– A Proxima Centauri, a Naphoz legközelebb lévő állócsillag – válaszolta a doktor.

Lídia belenézett a távcső okuláréjába. Aztán Sulevi is. Az elején csak ködfelhőket láttak, de a doktor azt mondta, hogy az a Tejút, és minden ködrészecske egy csillag, hasonló a Naphoz, vagy még annál is nagyobb. Lídiának úgy tűnt, hogy mind kapcsolódnak egymáshoz, és azon tűnődött, hogy doktor Siirak talán egy kicsit félreértette a dolgokat. De a doktor azt mondta, a csillagok egymástól fényévekre vannak, csak ezt éppen nem látni a távcsővel. És a fényév olyan hatalmas

távolság, hogy az ember soha nem tehet meg akkora utat. Lídia nehezen értette, hogy egy év hogyan lehet távolság.

– Ez a dolgok rendje – mondta Siirak. – A fényév a távolság, amelyet a fény egy év alatt tesz meg. A földi év a Nap körül megtett távolság, és a gravitáció adja. Gravitáció nélkül nem lennének évszakaink. De így egészen biztosak lehetünk benne, hogy a nyár újból elérkezik.

– Ez igazán jó! – lelkesedett Lídia.

Siirak megmutatta nekik a Proxima Centaurit. Semmivel sem volt több, mint egy fényes pötty. De az üstökös ragyogott és fénylett, pedig Siirak azt is mondta, hogy csak egy piszkos jégdarab. Akkor is hihetetlenül szép volt. Látták a fénycsóvját. Meszsziről érkezett, és messzire ment. A Proxima Centaurit bármikor megnézheték, ha akarták, de az üstökösöt máskor nem láthatták volna. Évszázadok múlva tér vissza csak, amikor ők már nem léteznek. Lídia szerint ez nem teljesen tisztességes.

Évszázadok, évezredek vagy évmilliók múlva más emberek vagy élőlények nézik majd. És Lídia anyára gondolt, aki az üstökösnél is távolabbra ment, és aki soha nem tér vissza.

– Mi a gravitáció igazából? – kérdezte Lídia.

– Az anyag tulajdonsága. Azért maradunk a földön, mert ennyire aprók vagyunk, a Föld pedig hatalmas – válaszolta doktor Siirak. – Miatta tudunk sétálni, állni és feküdni. És miatta mondhatjuk azt, hogy alattunk a föld és felettünk az ég, még ha igazából nem is létezik alul és fölül.

– Ilyen egyszerű volna? – kérdezte Lídia.

– Egyáltalán nem egyszerű – válaszolta Siirak.

– Cyrus Teed úrnak biztosan más magyarázata lenne rá – mondta apa, és Lídiára kacsintott.

– Milyen magyarázata? – kérdezte Lídia.

– Hogy a centrifugális erő tart bennünket a földön – mondta apa.

– Ne tanítsd badarságokra a gyereket – vont a doktor vastag szemöldökét.

– Gondolkodni tanítom – válaszolta apa.

– De nem tud a gravitáció hébe-hóba, csak egy apró pillanatra elengedni? – kérdezte Sulevi.

– Nem tud – mondta a doktor. – Vannak a természetnek törvényei, amelyek rendíthetetlenek. – Egy pillanatra gondolkodott, majd hozzátette: – Már amennyire tudjuk.

– De ha mégis megtörténne – erősködött Sulevi – mi lenne velünk?

– Természetesen egyenesen az ég felé zuhanánk, mint a kövek – mondta Lídia.

– Vagy felemelkednénk – mondta apa. – A kettő ugyanaz.

– Nem, amennyiben a gravitációs erő nulla, lebegünk – magyarázta a doktor. – Az asztronauták megtapasztalták ezt. Sokak szerint egyedülálló élmény.

– Én is lebegtem – mondta Lídia. – Álomban.

– Az álom nem számít – mondta Sulevi. – És nem is lenne túl előnyös állandóan repülni.

– Nem – ismerte el Siirak. – Teljesen más élőlények lennének, ha ilyen körülmények közé születtünk volna. Nem élhetünk a Föld és a gravitáció nélkül.

Reggel újból csak egyetlen csillagot láttak. Minden mást elhalványított a fénye. A reggelit tálcán vitték ki a napsütésbe, a csillagvizsgáló lépcsőre, müzlit ettek és kakaót ittak. Lídia biztosan ült a lépcsőn, a kakaó a csészében maradt, a csillagvizsgáló pedig rendíthetetlenül állt a domboldalon. Minden úgy volt, ahogy lennie kellett.

Lídia érezte az éjszaka maradványait a kőlépcsők hűvösén és a Nap melegén. Most, hogy az ősz érkezett, távolodni kezdenek a Napjuktól, egészen a téli napéjegyenlőségig. De azután újból egyre közelebb keringenek majd forró szeméhez. Lídiának eszébe jutott egy dal, amely így szól:

Mag vagyok, és bízom a Napban,

magamba gyűjtöm az új tavaszt.

Amit a hó alatt titokban tervezek,

Virágzó jövőt fakaszt.

Magában dudolászta a csillagvizsgáló lépcsőjén. Az aratógép lassan gurult végig a mezőn, és begyűjtötte az aranyló kalászkokat.

– Most gazdagok vagyunk – mondta apa. –

Kaptunk a csillagok és a gabona aranyából is.

De Sulevi megkérdezte:

– És ha a gravitáció egyszer csak, csupán egyetlen pillanatra enyhítene a szorításán? Valahol a Földön talán létezik egy ilyen hely...

Kusztos Anna fordítása

GEORGE BACOVIA

Őszi alkonyat (Amurg de toamnă)

Magányos, agyag-szürke alkonyat,
A földön szörnű sőhajt hord a szél –
A nyárfa csúcsa lustán földet ér,
Ahogy gumiként egyre bólogat.

Mély pusztaság... és itt az éjszaka,
Hallom, hogy holtan nyög a szerelem –
Hallom, s egy pontot nézek mereven
Kacagva, nyögve, sírva, bruhaha...

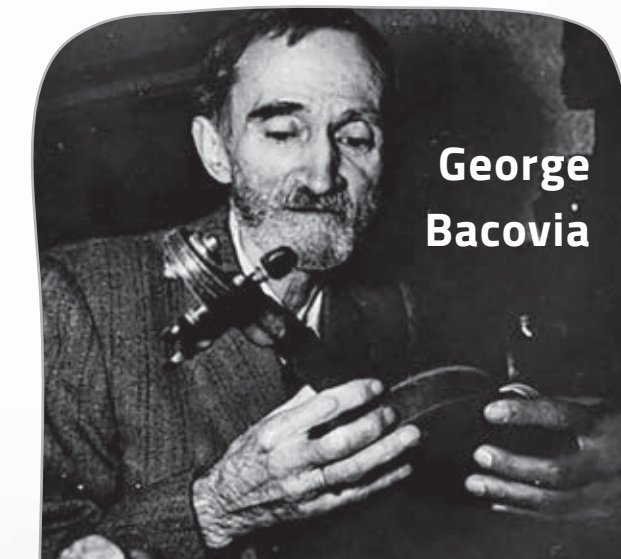
Lövetei Lázár László fordítása

A világirodalom legmagányosabb költője, még Giacomo Leopardinál is magányosabb. S talán mondanom sem kell, hogy egyik kedvenc szerzőm: egyszerűen lenyűgöz, ahogyan ez a kültelki kocsmákban olcsó pálinkát iszogató, csontvázsovány alkoholista alig pár száz szó variálásával, alig féltucatnyi költői téma ismételtetésével (magány, ősz, halál, alkony stb.) érvényes költészetet tudott művelni.

Hosszú élete során mindössze 185 verset írt, ebből százvalahány még mindig magyar fordításra vár (pedig fordította őt Jékely Zoltán is, Kányádi Sándor is, Kiss Jenő is). Egyidőben azzal áltattam magam, hogy én fogom lefordítani ezt a százvalahány verset – aztán, persze, ez a nemes tervem is abamaradt. Ritmust-rímet még meg tudna ismétetni a fordító, de nagyon nehéz kikeverni magyarul azokat a sötét tónusú színeket, amelyek az eredeti, román szöveget olvasva azonnal „elnyelik” az embert. Micsoda hátborzongató atmoszféra, uramisten!

„Pustiu adînc... și-ncepe a-nnopta,
Și-aud gemînd amorul meu defunct,
Ascult atent privind un singur punct
Și gem, și plîng, și rîd în hî, în ha...”

Aki tud valamennyire románul, a vers utolsó sorát olvasva rögtön érteni fogja, hogy miről beszéltem az imént. „Și gem, și plîng, și rîd în hî, în ha”: tíz darab egytagú szó az ötös

George Bacovia

1881, Bákó – 1957, Bukarest; valódi nevén: George Vasiliu; román szimbolista költő (Kép forrása: www.comunismulinromania.ro)

„Korafelnőtt” gyermekek (4.)

Föld körüli utazásra hívunk, körbejárjuk a bolygót: túl korán és kényszerűen felnőtt gyermekekkel találkozunk, álom és valóság határán. Olyan álmok ezek a szövegek, amelyek túlságosan is a valóságból nőnek ki. Vannak a világon gyermekek, akik roppant nehéz és veszélyes munkával próbálnak hozzájárulni családjuk vagy saját maguk mindennapi megélhetéséhez, olyan mesterségekben,

SZŐCS IMRE

A sas

A nap forrón sütött, az ég kéken ragyogott, a fű selymesen hullámzott, a lovak vidoran vágóztak. Hun boldogan nyargalt utánuk fekete csikóján. A juhok és tehenek mohón falták a kövér füvet. Hun nem tudott betelni a sztyeppe zöldjével, úgy érezte, ilyen szépet még sohasem látott, ennél szebb látványt el sem tudott volna képzelni. Bár imitt-amott rikító színű virágok villantak meg a hullámzó fűben, sokkal jobban tetszett neki a fű, a látóhatárig terülő zöld tenger. Nem volt ez véletlen, hiszen ilyen zöldnek valóban nem látta még a sztyeppét, amelyet az év nagy részében szomorúan sárguló vagy komor barnába hajló csenevész fű borít, vagy vékony, de keményre fagyott hó, amely alól a patások kétségbeesetten próbálnak kikaparni valami ehetőt. Szerette a komoran barna, mélabúsan sárga sztyeppét is, de ez a zöld maga volt a boldogság. Felkaptatott egy halom tetejére, hogy még több zöldet lásson, a völgyben, mint egy hatalmas mezei csiperke, a jurtájuk fehérlett, jóleső érzés volt megpillantani a távolból, megnyugtatta a kerek fehérség látványa. Körbehordozta tekintetét a tájon, mindenütt ugyanazt a zölden hullámzó egyhangúságot látta, ami kimondhatatlan örömet jelentett számára. Az egyik irányban, egészen távol fehérülő hegyek fűrészfoggerincét vélte kirajzolódni.

Amint önfeledten nézelődött, egy árnyék suhant el előtte, majd nemsokára visszatért ellentétes irányból. Hun felkapta a fejét, az eget kezdte kémlelni. Sötét tollazatú madarat pillantott meg, minden bizonnyal varjat vagy hollót. A madár fölött röpködött, mintha akart volna tőle valamit, egyre lejjebb ereszkedett, egyre közelebb merészkedett. Odébbrepült, majd visszatért, már-már érintette őt szárnya szélével. Hun egyre idegesítőbbnek, mi több, fenyegetőnek érezte a nagy fekete madár jelenlétét. Bosszúsan, hogy örömteli szemlélődését megzavarta az ostoba szárnyas, leugrott a lováról,

foglalkozásokban, amelyek létezését józan ésszel fel-foghatatlannak tartjuk. Számukra mindez hétköznapi valóság, életükben semmi más nem létezik. Őket próbáljuk „megálmodni” új sorozatunkban.

köveket keresett a fű között, hogy elűzze az alkalmatlankodót. Többszöri sikertelen próbálkozás után egy lúdtojás nagyságú kő telibe találta, mire az fájdalmas kiáltást hallatott, és apró, fekete tollak szóródtak szanaszét az ütés nyomán. Hirtelen, mintha csak a tollak teljesen beborították volna az eget, szürkeség telepedett a tájra. Hun döbbenet nézett szét, az ég fénytelen volt, a napot sehol sem látta, ráadásul valami kellemetlen szag is megcsapta az orrát. Füst, ismerte fel, és belenyilallt a rémület. Az imént még csodásan zöldellő fű megfakult, elvesztette üdeségét, a távolban lángnyelveket látott felcsapni, amelyek egyre sokasodtak, egyre fenyegetőbbben ágaskodtak, mintha egy óriási tűzkigyó akarta volna bekeríteni. Lángba borult körülötte az egész sztyeppe, már-már elviselhetetlennek érezte a forróságot, nem kapott levegőt, egy lángnyelv elérte a bal kezét, égető fájdalmat érzett. Kétségbeesetten felkiáltott, tágra nyitotta a szemét: tömény sötétség vette körül, a lángok eltűntek, a tűzbe borult sztyeppének híre-pora sem maradt. Csak az égő fájdalom tartott ki makacsul. Lassan megértette az okát: gyorsan elkapta a kezét a forró csőtől, amelyhez, úgy látszik, túl közel húzódott álmában.

Lassan felismerte a helyet: a Patkánylyukban volt, oda húzódott be éjszakára mintegy fél tucat sorstársával a farkasordító hideg elől. Odakint, a főváros utcáin már tizedik napja húlt mínusz harminc alá a levegő éjszakára. Ha kint maradnak, reggelre megfagynak, idelent, az általuk csak Patkánylyuknak nevezett aknában, a félméternyi vastagságú fűtéscsövek között, amelyek vérerek módjára behálózzák és melegen tartják a város testét a dermesztő hidegben, kellemes volt a levegő, csupán a sötét, a csövek közt szaladgáló

pókok és az időnként felbukkanó patkányok rontották a lyuk lakóosságát. Nem volt kellemes itt tartózkodni, de legalább nem fáztak, kialudhatták magukat, hogy reggel a felszínre kászálódva ismét nyakukba vegyék a várost. Nappal a csikorgó fagy elviselhetőbb volt a nap bágyadt fényétől. Amúgy is folyton mozogtak, keresztül-kasul bejárták a várost, így elviselhetőbb volt a hideg. Hun többnyire egyedül indult neki, nem csapódott a kisebb-nagyobb gyerekcsapatok egyikéhez sem. Magányosan rőtta az utcákat, céltudatosan, mint akinek fontos dolga van. Amikor elért az első, útjába eső kukához, keresett egy nagyobb nejlon- vagy rafiaszákot, utóbbinak örült a legjobban, mert erős volt, ezért alaposan meg lehet tömni. Délutánra három-négy zsákot is megtöltött laposra taposott üdítő- és sörösdobozokkal, egyszerre kettőt tudott elvinni, a többit, ha volt, elrejtette egy kuka mögé vagy más, általa biztonságosnak vélt helyre, és visszatért értük. Annyi pénzt kapott, hogy futotta némi péksüteményre, konzervre, kevés édességre. Ahogy sötétedni kezdett, egyre fagyosabbá vált a levegő, fázott a keze, a lába, fáradt és álmos is volt az egész napi lőtás-futástól. Több kilométert is bejárt naponta, a nagyváros szinte minden zugát ismerte már, csak egyetlen negyedet került, lehetőleg minél nagyobb ívben. Azt az utcát, amely a szürke, négyemeletes lakótömbök között indul egyenesen, majd enyhén emelkedni kezd, egyre kanyargósabbá válik, a foltokkal, lyukakkal tarkított aszfaltot göröngyösen keményre fagyott, sárga föld váltja fel, egyre több műanyag zacskót kerget a szél, a beton lakótömbök helyét düledező léckerítések váltják, mögöttük vakolatlan téglákból épült házak, egyesek hevenyészett, ormótlan épületek, mások formás lakóházak, elvéve emeletes is akad közöttük, de a részeg ember módjára dülöngélő kerítések legtöbbször mögött fehér, kör alakú sátor áll, közepéből rozsdás csőkémmény mered az égre. A sztyepei nomádok, vagyis azok szegény külvárosi rokonainak jurtái a sátrak. Lakóik, akárcsak Hun szülei, az utóbbi években húzódtak meg a főváros külterületein, munkát, megélhetést remélve, miután állataik nagy része elhullott az utóbbi időszak szélsőséges időjárásának következtében, no meg amúgy is több nomád pásztor és jóval több állat próbált megélni a sztyeppe sovány legelőin, mint amennyit az el tudott tartani. Hun tudta, akárhányszor hazamegy, annak előbb-utóbb verés lesz a vége. Apja egy percig sem volt józan, amióta a tágas pusztát otthagyták, és a rossz levegőjű, ideges városba költöztek, és amikor ittas volt, ütött, ha volt oka rá, ha nem. Ezért inkább az utcát és a Patkánylyukat választotta otthonául. Hunnak alig van emléke arról, hogy milyen volt a régi életük. Éjszakai álma,

amelyben megelevenedett a régi sztyepei élet, amikor számtalan lovat, juhot, tehenet hajtottak a végtelen pusztán, több száz kilométert tettek meg évente lóháton, megfelelő legelőt keresve, nem hagyta nyugodni. Már sötétedés előtt visszatért a Patkánylyukhoz, valami hajtott, üzte, egész nap szokatlanul izgatott volt. Máskor gépiesen dolgozott, ment előre, mint egy ösztönei által hajtott állat. Ma is keresett némi pénzt, de nem volt olyan hatékony, mint máskor.

Bevackolta magát a meleget árasztó cső mellé, pontosan oda, ahol az elmúlt éjszaka aludt. Öten húzták meg magukat aznap este a Patkánylyukban, Hun szokatlanul csendes volt, miközben a többiek egymást ugratták, a nap eseményeit elevenítették fel, félelmekről számoltak be: bár csak ma éjjel is békén hagynák őket a járőröző rendőrök, és ne tessékelnék ki az aknából, ne tuskolnák őket a furgonjukba. Ez időnként megtörtént, ilyenkor egy ideig fűtött, viszonylag tiszta hálóban alhattak, meleg vízzel zuhanyozhattak, rendszeresen meleg ételt ehettek, a rendőrök is barátságosak voltak velük, mégis rettegve gondoltak erre az eshetőségre, traumaként éltek meg „fogva tartásukat”, talán azért is, mert ilyenkor sokan kényszerűen visszakerültek otthonaikba, a családjukhoz, ahonnan elmenekültek. Az ilyen

begyűjtések után néhány héttel hiánytalan létszámban találkoztak az utcán, a városi szeméttelp környékén vagy a Patkánylukban. Kezdődött előről minden.

Hunt csakhamar elnyomta az álmot a fűtésű melegében. Azt álmodta, otthon van, a jurtában, de nem a külvárosban, hanem kint a sztyeppén. Kilépett a sátorból, körös-körül megfeketedett, felperzselt mezőt látott, a korom közül azonban apró, zöld fűszálak törtek elő, az égen báránnyelű sodrótak.

Szárnyuhogást hallott, valami súlyosat érzett, amint rátelepedik. Odanézett, hatalmas parlagsas pihent a jobb vállán. Mintha intett volna neki a fejével, majd néhány szárnycsapással a magasba emelkedett. Hun hatalmasat ugrott, és már szállt ő is a sas nyomában. Repült, és közben végtelesen szabadnak és boldognak érezte magát. Kövér cseppek gördültek végig az arcán: sírt és nevetett.

Őszi versíró pályázat

Az én Erdélyem

„Itt én kevertem színt a virágoknak,
s ezek a felhőlépő sziklák az én álmaim;
mikor nagyot nevettem, eltanulta a hegyipatak;
ha elfáradtam, pásziton terítettem szét,
teremni tanítottam a földet,
suttogni az esőt,
békére az embereket.
Ez a táj ébredő öntudattal
enyémnek vallja magát.”

Szilágyi Domokos: Szülőföld

Az Erdélyt Járók Közhasznú Egyesület (EJKE) versíró pályázatot hirdet a 2021–2022-es tanévben VII–VIII. osztályos erdélyi, partiumi, bánági diákok számára. Nézz szét szülővárosodban, szülőfaludban, és fogalmazd meg versben: mit jelent számodra, miért jó ott élni, miért jó oda visszamenni, miről ismerik meg, akik nem jártak még ott, mit ajánlanál figyelmükbe?

A pályaműveket (legtöbb két vers, egyenként 25 sornál nem hosszabb) és egy fényképes bemutatkozást (név, postacím, e-mail cím, születési dátum, iskola, segítő tanár) word formátumban, 2021. október 31-i beküldési határidővel várjuk a verspalyazatazenerdelyem2021@gmail.com e-mail-címre, a Subject/Tárgy rovatban ezzel a jelíggel: **Az én Erdélyem!**

Partnerek: Cimborá folyóirat (www.cimbora.net), Nagyalambfalvi Általános Iskola
A pályázatot és az EJKE működését támogatja: Nemzeti Együttműködési Alap, Bethlen Gábor Alap

A pályázat díjai: I. helyezett: 80 000 forint; II. helyezett: 70 000 forint; III. helyezett: 50 000 forint értékű tanszervásárlási utalvány. (A nyertesek az eredményhirdetést követően a www.patriapapir.hu vagy a www.pirex.hu oldalon összeállítják a tanszerek listáját a megállapított összegben, ezt követően az egyesület a társasjátékokkal együtt eljuttatja azokat a megadott címre.) Az első három helyezett iskoláját két-két db. Erdély – ismeretterjesztő, ismeretbővítő társasjátékkal ajándékozzuk meg.

A zsűri tagjai: Csíki András (költő, az EJKE elnöke), Farkas Kinga (magyartanár, a Cimborá főszerkesztője), Lövétei Lázár László (költő, műfordító, a Cimborá munkatársa), Szonda Szabolcs (költő, műfordító, a Cimborá szerkesztője), Zsidó Annamária (magyartanár, Nagyalambfalva).

Online eredményhirdetés 2021. november 20-án, szombaton a <https://www.facebook.com/cimbora.net> és a <https://www.facebook.com/ERDELYTJAROK> oldalakon.

Amennyiben elegendő számú pályamű érkezik (legalább 50), és a szerkesztők azt kellően színvonalas anyagnak értékelik, a legjobb alkotásokból fotókkal illusztrált könyvet jelentetünk meg.

Árulás?

Megjelent Rojik Tamás Szárazság című regényének második része

„Minden alkalommal próbálta kitalálni, mi lehet a valódi hír, milyen elhallgatott igazságok rejlenek egy-egy frappánsan megfogalmazott mondat mögött.”

„Talán a regény befejezése a legrendkívülibb, mert a két fiatal szereplő, ahogyan a történet során nem visznek véghez hősiessé, erejüket meghaladó tetteket, úgy a lezárásban sem válnak hőssé, sem olyan példaképpé, amely meghaladná az olvasót. Kettős érzést hagy ez az ünneplés nélküli zárlat, hiszen felszabadító végszóra várnánk, ami reményt adhat, hogy van lehetőség hirtelen fordulattal változtatni egy kilátástalan helyzetben” – zárult a Rojik Tamás *Szárazság* című regényéről szóló ajánlónk az áprilisi Cimborában. A *Szárazságot* olvasva nem találtam jelét annak, hogy a történetnek folytatása is lesz, így meglepetésként ért a második rész megjelenésének híre: engem ugyanis nem győzött meg arról a szöveg, hogy a történetben még „benne van” egy újabb résznyi tartalom.

A *Szárazság* folytatásában továbbra is a korábban megismert két kamasz, Dani és Ildikó hétköznapi életét követhetjük nyomon egy nem hétköznapi ökológiai, gazdasági, társadalmi válság idején. Az első részt kibontva újabb részleteket ismerhetünk meg a 2050-es évek képzeletbeli Magyarországról, a fiatalok életét pedig egyre inkább beszűkíti a félrevezetés, a manipuláció és az, hogy folyamatos megfigyelés alatt állnak.

A második rész érdekessége, hogy néhány szereplőről szerzett olvasói tudásunkat folyamatosan elbizonytalanítja az elbeszélő, így az olvasót, aki elég türelmes, érheti néhány meglepetés: így lehet központi kérdés, hogy ki is a tulajdonképpen áruló, vagy hogy hányféle lehet az árulás. A regény története, üzenete szempontjából nagy tartalmi dobásra nem számíthatunk, a két kamasz továbbra is hétköznapi fiatal marad, akiket a külső hatások nagyban befolyásolnak, s végül a regény zárlatából is az derül ki, hogy csodák nincsenek, csak olyan pillanatnyi érdekek összjátéka, amely talán néha a kiszorítottakat, kisémmizetteket is figyelembe veszi.

Mind az első, mind a második rész fogadtatása pozitív volt, sokak érdeklődését keltette fel a klíma-fikció, és elmerültek a közeljövő borzongató realitásában. Mivel az én tetszésemet nem nyerte el maradéktalanul a könyv, néhány lelkes olvasói véleményt is idézek a moly.hu-ról, hiszen lehet, hogy mást szintén magával ragad majd Dani és Anikó története:

„A *Szárazság* az egyik legjobb ifjúsági regény, amit az elmúlt időszakban olvastam. Egyértelműen kíváncsi voltam a folytatásra, és ez is tetszett. A vége kicsit hamar lekerekedett, de remélem, lesz még folytatás... Hasonlóan, mint az első rész, pörgős, fantáziadús a történet, és Tamás plasztikusan érzékelteti nemcsak egy lehetséges klímaválság körülményeit, hanem a totalitárius állam társadalmi torzulásait és a hatalom elleni lázadás mozgatórugóit is. Biztos, beszerzem ezt a sorozatot a sulikönyvtárba is a fiatalok okulására :)” (Alíz_Simon)

„A könyv világa zseniális, az oldalakon végig ott lapult a feszültség, és baromi izgalmas volt a kötet második fele is. Szeretem, ahogy elgondolkoztat

Rójk Tamás 1988-ban született Kecskeméten (Kép forrása: pagony.hu)

a történet, és elborzaszt a gondolat, hogy mi várhat ránk a jövőben. Élvezettel olvastam, de sajnos a főszereplők közötti

kapcsolat valahogy nem működött most nálam, ezért a pontlevonás. És hát a képregényes ötlet se igazán működött nálam, erőtetettnek éreztem.” (Tibi_Sorok_Között)

Olvass bele a Szárazság folytatásának első részébe:

Dani délben ébredt. Amióta nem kellett készültségben lenniük az építőmesterek és a

felújítórobotok érkezése miatt, végre valóban élvezhette a nyári szünetet. A szülei sem háborgatták, a hétköznapi dolgok ugyanúgy dolgozniuk kellett, ráadásul a nyár eleji leállás miatt szinte ki se látszottak a munkából, állandóan a gép előtt ültek.

A földszinti félszobába az anyja zárkózott be nyolctól, a konyhát vagy a nappalit pedig az apja uralta. Állandóan gépeltek, vagy pánttal a fejükön vettek részt fontos megbeszéléseken. Otthon voltak, de mégsem lehetett velük mit kezdeni. Úgy kellett őket kerülgetni, mint egy rosszul berendezett lakás bútorait.

Amikor Dani kinyitotta a szemét, kipihenten és elégedetten nézett ki az ablakon. Az üvegen nem állított be semmilyen stimulációt, a kék eget mutatta, a szűrők barátságos meleget engedtek az arcára, még az izzadság sem zavarta. Hogyha végig tudta rajzolni az éjszakát, minden rendbe jött egy kicsit.

A fürdőszobába slattyogott, és belenézett a tükörbe. Kétféle arc nézett vissza rá, a bőre végre élettel telinek tűnt, a szeme tisztán csillogott. Bekapcsolta a tükröt, és azonnal bejelentkezett az EFF-ébe. Nem kapott új üzenetet, ezek szerint Anikó még nem színezte ki a bolygókat. Ezen meglepődött, a lány délre általában legalább néhány sort írt. Dani máskor tépelődött volna, hogy biztosan megsértette valamivel, de aznap csak megnyomta a Tovább gombot, ami a rendszerüzenetekre vitt. Az anyja nem szerette, hogy a tükröket sem a hangvezérléssel irányította. Állandóan ott maradtak a fiú ujjlenyomatai, és persze soha nem törölte le maga után. A rendszer gyors szkennelést végzett, mint minden reggel:

Vérnyomás: 122/75, rendben.

Szívműködés: egyenletes.

Testhőmérséklet: 36,2 fok, rendben.

Testsúly: 52 kg, átlagos.

Testmagasság: 165 cm, átlagos.

A rendszer az összes értéket elfogadhatónak találta, egészen addig, amíg el nem ért a hajhosszhoz. Kötelező hajvágást írt elő, amit Dani máskor csak bosszankodva fogadott el, ez is

egy feladat, amit el kell végezni. Most mégis örömmel nyomott a Rendben gombra.

Ritkán ébredt ennyire optimista hangulatban, a rajzolásán kívül valószínűleg a közelgő iskolakezdés hozta meg a kedvét, és a tény, hogy két nap múlva Anikó is tartósan berendezkedik végre az új kollégiumi szobájában. Beállt a zuhany alá, hogy majd azonnal le is tudja mosni magáról a hajszálakat, és kivételesen szavakkal kezdte irányítani a berendezést.

– Nyíró! – mondta, és a tükör kinyílt, felfedve a mögötte lévő polcokat. Az egyikről egy apró szerkezet, egy hajnyíró drón reppent fel, és megállt a fiú feje fölött. Régebbi modell volt, nem kapcsolódott az EFF-hez, saját szkennelést kellett végeznie a fiú fejéről.

Miután végzett, Dani feje tetején landolt, és kiengette a lábait. Néha végtelenül hosszú időnek tűnt kivárni azt az öt percet, mire végez, és utána folyton gyözködte a szüleit, hogy vegyenek egy gyorsabb, hatékonyabb gépet, de most örült a régi modellnek. Olyan tudott, amit az újak már nem: a landolás után apró lábakon mozgott, hajvágás közben masszírozta a fejbőrt. Dani élvezte, ahogy az apró lábak kellemsen végigjárják a fejét, és a kicsi, éles pengék pedig folyamatosan dolgoznak. Amikor a gép végzett, a kuka felett megtisztította magát, majd visszaparkolt a tükrös szekrény polcán lévő dokkolóra.

A hosszabb tusolási lehetőséggel Dani szinte soha nem élt, ez az egy nem hiányzott neki a tudósokkal töltött időszakból. Bár azóta átrágtá már magában és Anikóval is, hogy a Mecsek tetején lévő táborban valójában foglyok voltak, és Zoli az utolsó pillanatban mentette meg őket, mégis időnként vágyakozva gondolt vissza ezekre a napokra. Főleg a lánnyal töltött idő tűnt pótolhatatlannak, a közös alvás, a rajzzal töltött végtelen órák, a szabadban ücsörgés, de sokszor még a friss gyümölcs íze is hiányzott. Szinte kínzásnak tűnt visszatérni a szeletekre. Irigykedve gondolt a barátnőjére, aki legalább egy-egy falat gyümölcsöt kap időnként.

Erdélyi alkotókat díjaztak a budapesti Ünnepi Könyvhéten

Az 52. könyvhéten a Szép Magyar Könyv 2020 versenyben 83 kiadó vett részt, összesen 147 kötetrel.

„Orosz Annabella vagyok, szabadúszó illusztrátor és ötlettervező. Szorgalmas lepke- és bogárgyűjtő lennék, ha nem szeretném jobban a könyveket, mert abban vannak az igazi csodabogarak meg a nagy kalandok. Na meg az utazást. Mindig indulásra készen csomagolva a táskák, a zöld szembogarak alatt, rendszerint hajnalban” – mutatkozik be a Cerkabella blogján a székelyföldi illusztrátor, **Orosz Annabella**, aki **Az Év Illusztrátora** díját vehette át.

Orosz Annabella
Fotó: Gutenberg Kiadó

A 2021. februári *Cimborában* Annabellát a *Vajon Nagy 2.* (szerző: Szabó Róbert Csaba) illusztrátoraként is kérdeztük: nemcsak a meseregényről beszélgettünk, vallott az alkotói folyamatáról is. Olyan rajzolókat ismerhetünk meg benne, aki nemcsak visszaadja az illusztrált szöveg történéseit, hanem azok lényegéig hatol, kiemeli, felnagyítja, elrejt, játszik. Alkotómunkájának egyik titka a figyelmes részletekben rejlik, a formák, a színek, a mérték kiválasztásában. Interjúkban a

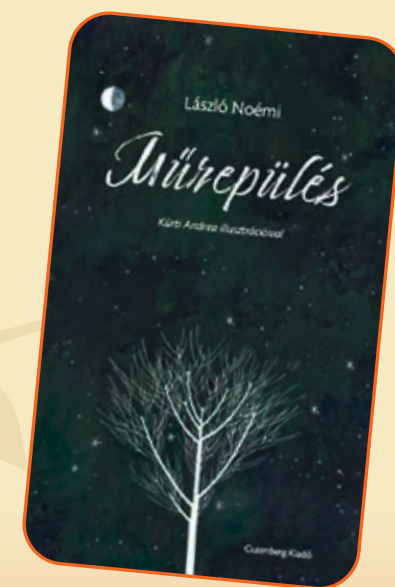
Vajon Nagy 2. világának megrajzolásáról beszélve is érzékelhettük, hogyan kapcsolódik össze munkájában a látvány és a mögöttes jelentés:

„A kéknek szimbolikus jelentése van: gyakran jelenti a bizalmat, tudást, magabiztosságot és a hitet. Ahogy a térdig érő fa is hordozza magában a világminőség tartószervezetének jelentését.

Mesehőseink nem hiába választották ezt a megoldást. Remény, hogy a dolgok jobbak válnak, ha teszünk érte, mindig van” – fogalmazott beszélgetőtársunk a népszerű meseregény záró képét értelmezve. Bőséges ihletet kívánunk a további munkáihoz is, hogy a jövőben is élvezhessük ennek eredményeit!

Gyermek- és ifjúsági könyvek kategóriában szintén erdélyi szerző könyve részesült elismerésben: **Bertóti Johanna** *Almából ki, körtébe be* című könyve a kolozsvári Koinónia Kiadónál jelent meg. A kicsiknek szóló játékos verseket Zengővári Judit illusztrációi élénk színekben teszik még pörgősebbé.

A díjazottak között szerepel továbbá a gyermekverseiről is ismert **László Noémi**, aki ezúttal a **Szépirodalom** kategória fődíját vehette át a Gutenberg Kiadónál megjelent, Kürti Andrea illusztrációival napvilágot látott, *Műrepülés* című verskötetéről.

A Szín-téren:
Spencer
Byles
angol alkotó

Anyag a szövege, szobor a meséje

A természetművészettel foglalkozó Byles jelenleg Borneóban él és alkot. A dzsungelben készíti helyspecifikus installációit, szobrait, ágakból, kövekből, természetadta és ember által kidobott, elhagyott, hanyatlásra ítélt anyagokból. Tervek, vázlatok nélkül csap bele a munka közepébe, és érdekes módon egyszerre húsz-harminc alkotást is készít különböző helyszíneken, úgy, hogy néhány óra matatus után egy másik installációhoz megy, ott is ügyködik pár órát, majd ismét helyszínt vált. Napok, akár hetek is eltelhetnek, míg visszaér egy előző munkához, így új vagy más irányba terelődhet az elkezdett folyamat. Izgalmas lehet, ti is kipróbálhatjátok, ha egyszerre, egy időben több munkán is dolgoztok, edzve a kitartásotokat. Egy ideig félretett alkotás újra kézbevétele érdekes tapasztalatokkal gazdagíthat. Munkára fel! Művészünk folyamatosan épít és bont, összerak és szétszed, szakít és bogoz. Kísérletezik, lehetőségeket, utakat próbál ki, előzetesen nem is tudja, merre viszi a keresgélese. Akkor áll le, akkor fejezi be a munkát, ha már nem tudja semerre sem továbbvinni. Ősi életerőt közvetít. Eszembe jut erről az a hím

selyemmadár, amely a tojó elcsábítására lugast épít két párhuzamos falból, ezeket földbe szúrt száraz ágak és füvek alkotják. A bejáratot kék tárgyakkal, például bogyókkal, tollakkal díszíti. Nagy élményekben, hetekig tartó fantasztikus tapasztalatokban lehet része az alkotónak, amíg eljut a helyszínek felfedezéséig a tiszavirág-életű, helyspecifikus munkák felépítéséig. Sokszor félbe is hagyta elkezdett munkákat, hogy a természet beavatkozzék a folyamatba, ezért is nehezen állapítható meg, mikor befejezett egy-egy műve, hiszen az igazából állandó változáson megy keresztül, saját életét élve természeti közegében. Másik érdekes gondolata az, hogy a munkák helyszínét nem teszi publikussá, hagyja, hogy felfedezzék, rábukkanjanak az emberek, így a hatás valószínűleg sokkal fokozottabb a nézőben. Lenyűgözik a rejtett és finom érzékenységekben gazdag természetes helyszínek. A hangok,

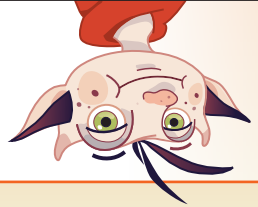

Byles úr. Ha növekszik az életeréje, azért, ha atomjaira bomlik, azért. Szóval, mit is csinál ez az ember, hogy elkezdünk beszélni róla? Egyszerű. Elsősorban összeszed, újrahasznosít leírt anyagokat. Másodsorban befektetett energiájával, idejével, a természet segítségével, a művészet nevében belső utazásra hív, katarzist kínál. Megosztja a kiaknázott természet szépségét, az alkotás örömét. Hát részessülünk benne!

szagok, illatok, textúrák, színek, formák, anyagok gazdagsága körülvesz bennünket, ezekkel kell rezonálni, ezeket kell észrevenni, ezekre kell figyelni, mint ahogyan ezt érzékeny, ebben a hónapban bemutatott alkotónk is teszi. Állandó ihletforrás a természet, forduljunk nyitottsággal felé, mondaná

Európa gyönyörű hídjai

A fél évszázadon át épült, 98 méter magas, 18. századi boltíves híd, a *Puente Nuevo* (Új híd) diadalívként köti össze a mély szurdokkal kettéhasított spanyolországi Ronda város két részét

Németországban az Elba folyó felett átívelő, homokkő-sziklákra épült, 19. századi *Bastei-hídat* a földből körüllötte kiemelkedő ujjakra, illetve bástyára emlékeztető, természetes sziklaalakzatok teszik egyedülállóan széppé

Az 1860-ban Észak-Szászországban bazaltoszlopokból épült, tükörképével tökéletes kört formáló, túlvilági hangulatot sugárzó *Rakotzbrücke* köhidat az Ördög hídjaként is emlegetik

A leghíresebb lakóhíd az Arno folyó felett átvezető firenzei *Ponte Vecchio* (Öreg híd), amelynek műhelyeiben mesteremberek (kezdetben hentesek, ma ötvösök és aranyművesek) munkálkodnak a 14. század óta

Az 1600 körül barokk stílusban épült, a velencei Dózse-palotát a börtönrel összekötő *Sóhajók hídján* (a hagyomány szerint) sokáig hallatszottak az átkísért elítéltek sóhajai

Az 1890-es években a skót Felvidéken épült, a világ legszebb vasúti völgyhídjának tartott, 21 boltívre támaszkodó *Glenfinnan Viadukt* a Harry Potter-filmek egyik helyszínévé vált világszerte ismertté

A Moldva folyó fölött átívelő, Prága szimbólumának tartott, 14. századi *Károly-híd* gótikus tornyaival és korlátját díszítő szobraival Közép-Európa legrégebb és legszebb hídjainak egyike

Budapest egyik jelképévé vált a világ tíz legszebb hídjá közt számontartott *Széchenyi lánchíd*, amelyen megálmodója, Széchenyi István soha nem mehetett át (az átadás évében már egy dublini klinika ápolta volt)

A legkülönlegesebb hidat, a vietnami Da Nang város közelében 2018-ban átadott, aranszalagra emlékeztető *Aranyhidat* mintha a hatalmas (valójában üreges) kőkezek tartanák a mély völgy felett

Kapcsolatteremtő hidak

A legelső hidak feltehetőleg patakok fölé zuhant, partjukat összekötő fatörzsek (napjaink pallóinak, gerendahídjainak ősei) lehettek

Ősi civilizáció emléke az angliai Ördög hídjának vagy Tarr-lépcsőnek nevezett gyalogoshíd, amely sziklára helyezett, hatalmas kőlapokból épült, a feltételezés szerint Kr. e. 1000 körül

Indonézia egyes vidékein a gyerekek a legegyszerűbb és legveszélyesebb gyökérhidakon – a folyók két partja között kifeszített gyökereken – átkelve jutnak el az iskolába

A természet alkotta átkelő

A folyóvizek fölött átívelő, városokat, országokat, kontinenseket összekötő hidak, illetve a mély völgyeket, szakadékokat áthidaló völgyhidak (viaduktok) az évszázadok során az emberek, illetve a földi és a túlvilági lét közötti kapcsolat jelképévé váltak. Több nép hagyományvilágában szerepel a lelkek égbe emelkedését biztosító hídként a Tejút, illetve a túlvilágba vezető, kard- vagy borotvaél szélességű híd, amelyen át az igaz lelkek a paradicsomba jutnak, míg a lehullók örök kárhozatra ítéltetnek. A görög mítoszokban a szivárvány az ég és a föld között feszülő, Zeusz által készített híd, amelyen Írisz istennő járt le a földre, az emberek közé.

A legősibb hidakat – a patakokra dőlt fákat, a folyók sekélyebb gázlóiban felhalmozódott köveket, fák között kifeszülő, vizek fölött átnyúló kúszónövényeket (liánokat, léggökereket), a folyókat vagy szakadékokat áthidaló sziklaíveket – a természet alkotta. Feltehetőleg ezek mintájára építhették első – gerendákra fektetett fatörzsekből, kisebb-nagyobb kövekből, összesodort gyökerekből, szőlőindából, nádból, magasra nőtt fűből vagy szalmából font kötelekből készített – hídjaitak rég élt őseink. A természeti népek hídjai között egyszerű formában napjaink valamennyi hídtípusa megtalálható: a végeiken alátámasztott gerendahidak, a konzolos és az ívhidak, illetve az acélkábelek vagy láncok által tartott függőhidak.

A boltíves hidak mintapéldányait a természet alkotta meg (a Virginia állambeli, 66 méter magas, 27 méter hosszú természetes kőhíd első felmérője a hagyomány szerint George Washington, az Egyesült Államok első elnöke volt)

A perui inkák fűből, szalmából, nádból font függőhidakat feszítettek ki az Andok-hegység szurdokai fölött (a napjainkig megmaradt néhány ősi kötélhidat a helyi lakosok évente felújítják)

A japán szőlőhidakat hatalmasra növesztett szőlőindákból fonták, és járólécekkel, illetve korláttal tették stabilabbá, biztonságosabbá

Egy észak-indiai népcsoport tagjai 10–15 év alatt fonták/fonják a gumifák (indiai fűgefák) föld felszínén növekvő gyökereiből a több tíz méter hosszú, gyakran többszintes függőhidjaikat

A legrégebb – máig használt – boltíves kőhíd, a gyaloghídként szolgáló görögországi Arkadiko-híd pontosan összeillesztett mészkösziklákból, kötőanyag nélkül épült Kr. e. 1200 körül

Európa, Ázsia és Afrika több vidékén épültek mély völgyek és folyók fölött átívelő római hidak, köztük a franciaországi Gardon folyón átvezető, ma gyaloghídként használt ókori völgyhíd (viadukt)

A középkori lakóhidakat – köztük a 12. századi London-hidat – a rájuk épült, gyakran többemeletes lakóházak, üzletek, műhelyek tették különlegessé (a karbantartást az épületek után fizetett adók fedezték)

A legrégebb, ma is álló Duna-híd a boltíves nyílású, három toronnyal ékesített, az ördög hídjaként is emlegetett Kőhíd a bajorországi Regensburgban épült a 12. században

Zsigmond király korában (a 15. században) Duna-híd nem épült, csak egy méretes torony, amelyhez hatalmas záróláncot rögzítve az 1500-as években is meg tudták hiúsítani a török hajóhad támadásait

A jégzajláskor szétbontható hajóhidak nem pillérekre támaszkodtak, hanem lehorgonyzott és láncokkal egymáshoz rögzített csónakokra, tutajokra, kompokra (a Budát Pesttel összekötő hajóhíd 1844-ben)

A középkori várak lakóinak védelmét biztosították a várfalakat körülvevő, mély árkok fölött átvezető, éjszaka, illetve ellenség közeledtekor láncokkal felhúzható függőhidak

Évszázados hidak

Az első nagy méretű, teherbíró és időtálló (nem egy esetben napjainkig használt) hidak építését a kötőanyagként használt habarcs, illetve a boltíves szerkezet feltalálása tette lehetővé az ókori Rómában. A folyók és mélyebb völgyek fölött átvezető, pilléres-boltíves római hidak alkotói leggyakrabban több boltívsort alakítottak ki, hogy egyik szintjük között, a többi vízvezetéként (akvaduktként) szolgáljon. Lejtősen kiképzett tetejükön a vizet kő-, agyag- vagy fémcsatornában vezették akár több kilométernyi távolságra, a terep szintkülönbségeit változó magasságú tartópillérekkel egyenlítve ki.

A Római Birodalom bukása után Európában a hidak szerkezete és építőanyaga (a fa és a kő) egy évezreden át nem változott, legfeljebb boltíveik alakja vagy pillérek távolsága módosult. A reneszánsz korától jelentek meg a lakóházakkal, műhelyekkel beépített lakóhidak, a rácsos és mozgatható szerkezetek, illetve a végükön rögzített kötelekre, láncokra, kábelekre erősített függőhidak. A forradalmi változást a kovácsoltvas, az öntöttvas, majd az acélelemek megjelenése, illetve a római korban az utak és vízvezetékek építésére már használt beton újrafelfedezése jelentette az 1700-as, illetve az 1800-as években. Napjaink betonba ágyazott acélbetétekkel megerősített vasbeton szerkezetei az 1870-es évektől teszik lehetővé a nagy távolságokon átívelő, tartós hidak építését.

Több angol vidék látványosságai a 13–14. században a bronzkori hidak mintájára épült, kőtömbökből emelt pillérekre támaszkodó, többtönnás kőlapokból álló „kereplőhidak”

A világ első, teljes egészében öntöttvasból készített hídja, az angliai Severn folyón átívelő, 1781-ben átadott Iron Bridge (Vashíd) ma a világörökség része

A 19. század végén épült, hatalmas pillérekön álló, acélszerkezetű – London egyik jelképévé vált – Tower-hidat a neogótikus tornyokkal határolt, hajók közeledtekor felnyitható hídszakasz teszi különlegessé

A Budapest városát gyakorlatilag megermentő Lánchídon áthaladók által fizetett hídvámot (hídpénzt) javításokra, illetve újabb hidak (Ferencz József-híd, Erzsébet-híd) építésére fordították

A víz szintjénél alig magasabb partok közé – a hajózást lehetővé tevő, csörlőkkel, láncokkal részben vagy teljes hosszukban felemelhető – felnyitható hidakat építettek (a Duna mellékágán az 1800-as években épült fahíd)

A téli hónapokban a Pest és Buda közötti gyalogosközlekedés még az 1890-es években (a Lánchíd megépülése után) is a folyók jegére szórt, majd meglocsolt szalma rétegeiből méternyi vastagságúra „hízó”, esténként kivilágított jéghidakon (szalmahidakon) zajlott

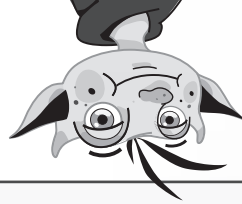
Hidak a Dunán

A hídépítés technikájával eleink már a honfoglalás előtti időkben megismerkedtek, s bár fából ácsolt hídjaik megsemmisültek, a kaukázusi alán eredetű *híd* szavunk és középkori helyneveink – Bánhida, Apahida, Székely-híd stb. – hídépítő őseinkre emlékeztetnek.

Mátyás király történetírója, Antonio Bonfini megemlíti krónikájában, hogy az 1400-as években előbb Zsigmond, majd Mátyás király „*töri vala fejét, hogy (az első dunai hidat építető) Trajánus császár módjára kőhidat csináltatna a Dunára*”. A mohácsi csatavesztés (1526) után azonban a Budát Pesttel összekötő kőhíd építésére évszázadokon át nem kerülhetett sor.

A 16. században a törökök építettek egy elsősorban katonai célú, többször megrongálódott, majd újjáépített hajóhidat, amelyet Buda visszafoglalásakor (1686) a visszavonuló török helyőrség gyújtott fel. A két város közötti kapcsolatot a 19. századig ún. repülőhíd (lengőkomp) biztosította, majd a hajóhíd, amelyen 1848 március 15-én húszezren kísérték át Pestre a budai börtönéből kiszabadított Táncsics Mihályt. Az első állandó kőhíd, a Lánchíd megépítését Széchenyi István kezdeményezte, szorgalmazta és támogatta, miután – a hagyomány szerint – 1820 telén a jégzajlás megakadályozta Pestről Bécsbe, édesapja temetésére utazását. Az alapkövételére 1842-ben került sor, a hídépítés munkálatait Clark Ádám skót mérnök irányította.

Magyar tájak hídjai – fából, kőből, acélból

Patak fölött átfektetett, összekapcsolt, deszkázattal burkolt és cölöpökkel alátámasztott, hosszú gerendákból épített, korlátokkal ellátott gerendahíd (pallóhíd)

Az erdélyi fahidakat gyakran védték tetőzettel és deszka oldalfalakkal a csapadéktól és a napsütés szárító hatásától (a Nagy-Küküllő segesvári – az 1970-es árvíz során megsemmisült – fedett hídja)

A régi idők fahídjainak emlékét őrzi a Kányavári-szigetre vezető, ragasztott gerendákból álló, háromnyílású – a Kis-Balaton jelképévé vált – gyalogoshíd

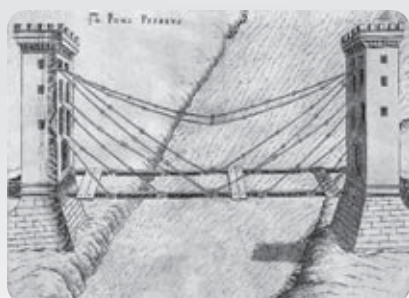
Világviszonylatban egyedülálló az 1800-as évek elején épült, gótikus hatású – csúcsíves boltozatú, támpillérekkel ellátott, a település főutcáját megszakító mély árok felett átívelő – olaszliszka kőhíd

A Hortobágy jelképévé vált, faragott kővekből épült Kilenclukú híd Debrecen városa építtette az 1830-as években kereskedelmi forgalmának biztosítására

A Sepsiszentkirály határában 1860-ban épített (2017-ben felújított), 10 méter magas, boltíves Kőhídon egykor szekérút vezetett Háromszékről a Barcaság felé

A függőhidak európai feltalálójaként a tudománytörténet Verancsics Faustus tudós csanádi püspököt tartja számon (pillérek nélküli függőhíd terve *Machinae Novae/Új gépek* 1616-os művében)

Az 1903-ban átadott budapesti Erzsébet hidat közel negyedszázadon át a világ legnagyobb nyílású függőhídjaként tartották számon (a II. világháború végén lebombázták, helyére a mai kábelhíd épült)

A világ egyik legszebbnek tartott csuklós-konzolos – előregyártott elemekből az építés helyén összeállított – hídja az 1896-ban Budapesten átadott, vasszerkezetű Szabadság (egykor Ferenc József) híd

Különleges hidak

A világ első, kontinenseket összekötő hídja, a Márvány- és a Fekete-tenger között húzódó Boszporusz tengersizor felett átívelő, az 1970-es években épült, Isztambul európai és ázsiai részét összekapcsoló *Boszporusz-híd*

Az Atlanti-óceán fölé épült, 1989-ben megnyitott, a Norvégia partjainál húzódó szigetvilágot a szárazfölddel összekötő, 8,3 kilométer hosszú *Atlanti-utat* több gát, viadukt és híd képezi

2011-ben Kínában adták át a világ leghosszabb, közel 165 km-en át kanyargó (Pekinget Sanghajjal összekötő) hídját, a *Tanjang-Kunsan vasúti híd*

Portugáliában épült a világ leghosszabb gyalogos függőhídja, a Paiva folyó 176 méter mély szurdoka felett húzódó, 516 méter hosszú, hatalmas, V alakú tornyokból induló vaskábelek által tartott *Arouca-híd*

A Franciaországban 2002-ben átadott *Millau-i völgyhíd* 336 méteres pillérével a világ legmagasabb kábelhídja, amely egyúttal a leghosszabb (2460 m hosszú) ferde kábeles híd is

A világ legnagyobb (1991 méteres) támaszközű hídja, az Akasi-szoros fölött húzódó *Akasi Kaijó* kábelhíd két japán sziget (a Honsú és az Avadzsi) között teremt kapcsolatot

Iskolába igyekvők az északkelet-indiai Nongriat falu egyik, gyökerekből font, korlátal biztonságosabbá, lapos kövekkel kényelmesebbé tett, „élő” hídján

Bátorság és ügyesség is kell ahhoz, hogy a Fülöp-szigetek számos kiskiscolása hosszú bambuszrudakból készült pallóhidakon átkelve iskolájába érkezhessen

A Java szigetén élő gyerekek közül sokan a leghátborzongatóbb hidakon át jutnak el iskolájukba, felnőtt kísérettel

Visszazökentő

Valószínű, hogy az osztálytársaidal való találkozás varázsa már elmúlt (ha egyáltalán vagy olyan szerencsés, hogy kedveled őket), az izgalom helyét ilyenkor, ősszel könnyedén átveheti a fásultság, és általában az időjárás sem kedvez a derűnek (bár a mai klímakrízis közepén könnyebb megjósolni a lottózámokat, mint az időjárást).

Remélem, mire nyomdába kerül a lap, a járványhelyzet még annyira szinten tartható, hogy megengedi a személyes jelenléti oktatást; mindenesetre próbálok olyan tippeket, tanácsokat adni, amelyeket egyaránt használhattok online és offline suli esetén. Következzék tehát 3 x 3 ötlet az őszi apátia ellen!

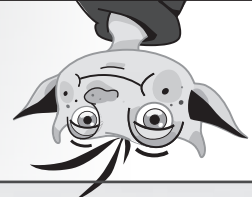
Előző este

1. Vedd számba a napod, és ha listázod a teendőidet, pipáld ki azokat a tételket, amelyeket sikerült elvégezned. Ezt egyébként nagyon ajánlom, ügyesen be tudod vele programozni az agyad az önjutalmazásra – hiszen „nem értem tanulsz, édes fiam, hanem saját magadért!” (sajnos, azt kell mondjam, ez így igaz).

2. Szedd össze a cuccaidat, amelyekre másnap szükséged lehet, akár a ruháidat is kikészítheted, persze, csak azután, hogy meggyőződted a másnapi várható

időjárásról. Ezzel értékes percekét spórolhatsz reggel!

3. Elalvás előtt fél órával ne nézz képernyőt! Se tévét, se telefont, se laptopot. Az agyadnak olyan jelzéseket küldenek ezek a fényforrások, amelyekkel nappali tevékenységre ösztönzik, így nem tud kellőképp megnyugodni, és az alvási hormonok sem termelődnek megfelelően. Kialvatlanul pedig az egész világ gonoszabb helynek tűnhet!

Reggel

4. Számítsd ki, mennyi időre van szükséged, hogy testileg-lelkileg felkészülj! Igen, számolj bele néhány perc játékot, lazulást is, én például minden reggel cikkeket olvasok, van, aki csak az ablakon bámul ki csendben, úgy készül a napra. Ezek az apró, néhány perces tevékenységek segítenek lelassulni, élvezni a napot.

5. Ha kiszámoltad az elkészüléshez szükséges időt, állítsd be **egy** szundival előrébb az ébresztőórát. **Egy szundival előrébb!** Hidd el, bármennyire is édesek a lopott „még tíz percek”, összességében nem tesznek jót a kedélyállapotodnak!

6. Néha próbálj ki más útvonalat, másféle zenét, menj gyorsabban vagy lassabban, mint szoktál. Keress a tekinteteddel szép kerítéseket, különleges építészeti megoldásokat, kukants be az ablakokon, vizsgáld az utcán különc emberek öltözékét, a megkapó színeket. *Ezzel az apró trükkkel pozitívabb életszemléletet alakíthatsz ki, hiszen szándékosan a szépet keresed a szemeddel – nem csupán a kívülágban.*

Napközben

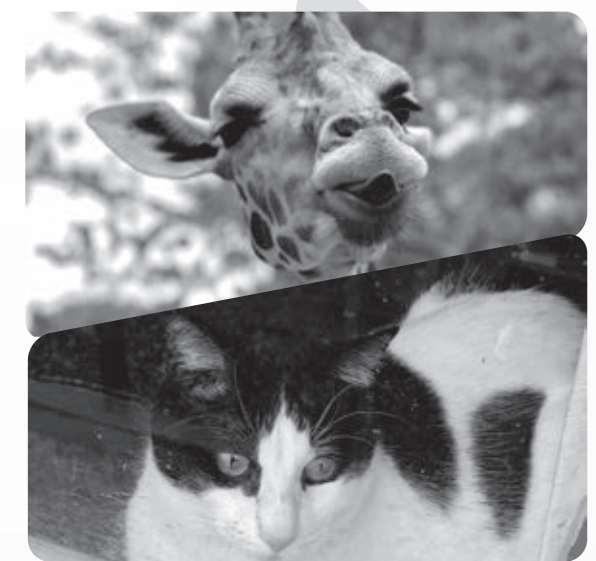
7. A szervezeted fejlődésben van, amihez elengedhetetlen egy csomó nyomelem, minőségi zsiradék és szénhidrát, fehérje. Ha ez így elsősorban túl bonyolultnak tűnik, kezd azzal, hogy mindennap megiszol két liter vizet vagy cukormentes folyadékot, egyenletesen elosztva a nap folyamán. Ha nehezedre esik követni, léteznek ehhez applikációk is!

Tudtad? Egy 2011-es tanulmány szerint a folyadékhiány (dehidratáció) fejfájást, rossz közérzetet is okozhat!

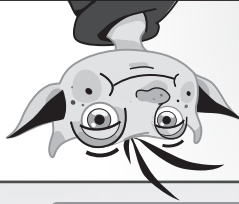
8. Mz/x, Mz/x, jel'kezz, jel'kezz! Ne a hárommal odébb lévő galaxisban kalandozzon az elméd, miközben fizikai valóságban a tanórán veszel részt. Ha már az iskolában kell pazarolnod ezeket a szép éveket, miért pazarolnád a délutánjaidat is tanulásra? Ha az iskolában jegyzetelsz és figyelsz, a tananyag 60–90%-át is megtanulhatod! A tanárok is észreveszik,

melyik diák van lélekben is jelen az órán, ezért kapásból jobb esélyekkel indulsz, ráadásul több idő marad a magad számára délután!

9. Minden napba csempéssz be valamit, aminek értelme vagy haszna nincs, pusztán jó érzést kelt benned. A hobbik és a szórakozás hamar háttérbe szorul, ha rád szakad a tanulás terhe, de ha délelőtt, az iskolában időt spórolsz, akkor nyugodt szívvel maradhatsz kreatív és játékos kamasz.

Jártál már a Nagykőhavason?

Még nem? Akkor induljunk! Brassóig vonattal, autóbusszal, autóval, onnan Alsótömös irányában a Malomdombokig kell eljutni. Mondhatjuk, ez a kiindulópont. Innen kezdetben egy széles úton haladunk, majd, beérve az erdőbe, kisebb-nagyobb kapaszkodók után, a Sipoly-patakot követve elérünk a Hétlétra-vízeséshez. A belépő kifizetését követően, ha szerencsénk van, rövidebb, hétvégén szinte biztosan hosszabb sort kiállva elkezdünk kapaszkodni a létrákon. Igazából egyetlen komolyabb hosszúságú létra van közöttük, ez 15 méteres, a többi nyolc ennél rövidebb. Nem elírás, a Hétlétra-vízesésnél jelenleg kilenc létra segíti a haladókat, nevét az egykor itt található hét falétráról kapta a szurdok.

A létrákon csak felfelé lehet közlekedni, ami érthető, a legtöbb látogató a szorost kikerülő úton fordul vissza. Mi azonban nem őket követjük, hanem haladunk tovább felfelé, erdőben, gyökereken, sziklákon keresztül bő másfél órát, egészen a Csúrkő-mezőig. Itt, 1630 méteren található a Nagykőhavas-menedékház. A pihenés jólesik, a kilátás pazar, a legelésző szamarak pedig nagyon „cukik”, de vigyázni kell velük, mert hozzászoktak a turistákhoz, igen szemtelenek is tudnak lenni, miközben élelmet keresnek.

Pihenés után nekivágunk a felfelé vezető út utolsó szakaszának, az 1843 méter magas Nagykőhavas-csúcs (Piatra Mare) meghódításának. A sziklás erdei utat elhagyva hatalmas alpesi legelőre, tisztásra érünk, körülöttünk hollók keringenek, csodaszép növények mutatják magukat, hívogatva fotózásra, pihenésre. Aztán felérünk a csúcsra. Mondhatnám, hogy lélegzetelállító onnan a panoráma, de megtörténhet, hogy a köd miatt nem látjuk az alattunk elterülő Brassót, a Barcasági-medencét, a környező hegyeket, ezért csak ennyit

mondok: érdemes ide felgyalogolni, persze, csak megfelelő öltözetben, bakancsban.

Innen már ereszkedni fogunk, vissza a menedékházhoz, majd a jobb haladás érdekében a Családi úton érünk vissza az autóhoz (vagy autóbushoz – a vonatállomásig még gyalogolni kell). Ha bekapcsoltuk a telefonunkon valamelyik mérőalkalmazást, örömmel nyugtázzhatjuk, hogy 12 kilométert gyalogoltunk, 1140 métert emelkedtünk, ugyanannyit ereszkedtünk, és több mint nyolc órát töltöttünk a természetben, friss levegőn, nagyszerű élményekkel gazdagodva.

Szóval, indulunk?

Világraszóló tizenévesek

Nagy Sándortól Polgár Juditig

Az emberek többsége számára a kamaszévek tanulmányokkal, a különféle lehetséges életutak mérlegelésével, útkereséssel telnek. Előfordul azonban, hogy valaki már e zsenye korban világraszóló sikereket ér el. A történelem során több ilyen fenomén akadt, akik később múlhatatlan hírnévre tettek szert.

NAGY SÁNDOR (III. Alexandrosz makedón király) (Kr. e. 353–326)

A világhódító makedón uralkodó rendkívül korán, 33 éves korában hunyt el rejtélyes körülmények között, a neki jutott rövid idő alatt azonban kétségkívül a világtörténelem legnagyobb alakjai közé írta be magát. Már 12 vagy 13 éves korában felkeltette a pellaui udvar érdeklődését, amikor – egy apjával, II. Philipposz makedón királlyal kötött fogadást megnyerve – megszelídítette a betörhetetlennek tartott lovat, Bukephaloszt, aki aztán hűséges csatlóként szolgálta csaknem élete végéig.

Alexandrosz természetesen nyilvánvaló előnyökkel is indult az életben. A puszta tény mellett, hogy ő volt a makedón trónörökös, a legkiválóbb tanítatásban is részesült: maga Arisztotelész oktatta a tudományokra, és keltette fel benne az irodalom, az orvostudomány, a filozófia és a képzőművészet iránti érdeklődést is. Már igen fiatal korában

Domenico Maria Canuti (1625–1684): Nagy Sándor és Bukephalosz

többször előfordult, hogy apja helyett kormányozta a királyságot, amíg Philipposz hadjáraton volt, de egyúttal már kamaszkorában bizonyította képességeit a csatamezőn is. Mire húszévesen megörökölte a trónt meggyilkolt apjától, már a korabeli uralkodói ideál minden tulajdonságáról tanúbizonyságot tett.

MARY SHELLEY (1797–1851)

Az örök klasszikus *Frankenstein* című regény írója, Percy Shelley költő felesége rendkívül tanulékony fiatal nő volt. Édesapja, a radikális író William Godwin nevelte, miután édesanyja, az ismert feminista író, Mary Wollstonecraft gyermekágyi lázban meghalt nem sokkal a születése után. E neveltetés életre szóló tudásszomjat ültetett el benne: a történelem és a klasszikus művek ismerete mellett tehetséges nyelvésznek is bizonyult, az olasz, a francia, az ógörög és a latin nyelvet is elsajátította. 15 éves korában megírt előadása, amely *A kormányzatok hatása a népek karakterére* címet viselte, nagy sikert aratott a hallgatóság körében – bár a nővel kapcsolatos korabeli előítéletek miatt

nem ő, hanem bátyja, William adta elő. A következő évben ismerte meg az Oxfordi Egyetemről ateista nézetei miatt kicsapott Shelley-t, és 1814-ben el is szöktek Franciaországba, a pénztelenség azonban hamar visszakényszerítette őket Angliába.

Mindössze húszéves volt, amikor a *Frankenstein* első ízben megjelent, és – a korra jellemző módon – az olvasóközönség azt feltételezte, hogy ennyire mély mondanivalójú művet kizárólag férfikéz írhattott (sokan egyenesen úgy vélték, Percy Shelley a regény valódi szerzője).

FANNY (1805–1847) és **FELIX MENDELSSOHN-BARTHOLDY (1809–1847)**

Fanny és Felix Mendelssohn – a Mozart testvérekhez hasonlóan – zenei virtuózok voltak, azonban a 19. századi me-rev ragaszkodás a nemi szerepekhez azt eredményezte, hogy

míg Felix kiteljesedhetett művészként és karriert építhetett tehetségéből, addig Fanny egyéb teendők, főként a családanál szerep betöltése mellett

Felix Mendelssohn 1846-ban

Fanny Mendelssohn 1842-ben

foglalkozhatott csak a zenével. Mindkét testvér rendkívül ügyes zongorista volt, és mindketten Bach szerzeményeit szerették

leginkább. A Mendelssohn testvérpár fellépéseinek meglehetősen nagy szerepe volt abban, hogy Bach eddigre szinte elfeledett művei Európa-szerte népszerűvé váltak és maig azok is maradtak. Felix emellett tehetséges komponista volt már gyermekként is. Fanny zenei karrierje során többnyire bátyját támogatta fellépésin, de mindketten szívesen adták elő egymás műveit, és közeli munkakapcsolatot alakítottak ki. Egymás után, hat hónap különbséggel hunytak el szélütés következtében. A két testvér közül sokáig csak Felix neve volt ismert, az utóbbi évtizedekben azonban Fanny életműve is méltó helyére került öccsével.

Srínivásza Rámánudzsán Ijengar, az indiai matematikus zseni

SRÍNIVÁSZA RÁMÁNUDZSAN (1887–1920)

A történelem egyik legjobb képességű matematikusa, az indiai Madrásban (ma Csennai) nevelődő Rámánudzsán kivételes tehetsége már korán megmutatkozott. Anyja által a házukba bérlőként befogadott diákok tanították matematikára, ez pedig egy életre meghatározta érdeklődését. Iskolásként már valósággal falta a matematikai témájú könyveket, dolgozatait hi-

hetlenül rövid idő alatt fejezte be, és a tanulmányi versenyeken is minden díjat megnyert. A számok természetét elemző írása az Indiát kormányzó brit hatóságok figyelmét is felkeltette. Amikor először meghívták, hogy tanuljon tovább Cambridge-ben,

nemet mondott, mert vallási okokból nem akarta elhagyni Indiát. 1914-ben azonban végül rászánta magát a külföldi tanulmányokra, és beiratkozott a cambridgei egyetemhez tartozó Trinity College-ba.

Bár számos számelméleti felfedezése korábbi matematikusok műveiből már ismert volt Európában, ezek mellett rengeteg olyan megállapítással állt elő, amelyeket addig senkinek sem sikerült bizonyítani. Rámánudzsán azonban könnyűszerrel alátámasztotta gondolatait, amivel nem csupán a Trinity első tanulmányi díjnyertesévé, hanem a Royal Society (a brit tudományos akadémia) tagjává is választották. Neve méltatlanul kevésbé ismert a matematika berkein kívül.

Polgár Judit 2008-ban (kép forrása: Wikimedia Commons)

POLGÁR JUDIT (1976–)

A világhírű magyar sakklegenda már 15 évesen megszerezte a sakk-nagymesteri címet, miután már 12 éves korában a világranglista 55. helyére sorolta őt a Nemzetközi Sakkszövetség. Korai éveiben többször látványosan is demonstrálta kivételes képességeit: bekötött szemmel győzött le avatott sakk mestereket. Ekkoriban elterjedt nézet volt, hogy a nők nem alkalmasak a férfiakkal

való érdemi versenyzésre a sakkban, azonban Judit testvéreivel, Zsuzsával és Zsófiával egyetemben sorozatosan bizonyította,

mennyire tévedtek az így gondolkodók. Judit 12 évesen szerezte meg a nemzetközi mesteri címet, ami azóta is megdöntetlen világrekord. 2014-es visszavonulása előtt egy sor neves férfi sakkozót legyőzött, köztük volt Garri Kaszparov és Borisz Szpasszkij is.

Polgár Judit maig az egyetlen sakkozónő, aki az összesített sakkvilágranglista első tíz helyezettjébe bekerült. Az egészen fiatal korától fiúk közt versenyző sakkozónő sosem tartotta indokoltnak a külön férfi és női kategóriákat a sportban, tevékenységei és eredményei pedig ugyancsak emellett szólnak.

Forrás: Múlt-kor, a történelmi magazin (mult-kor.hu)

Cimbi naplója

Szijasztok!

Elkezdődött. Azt hiszem, kevesebbet többet nem is kell írjak, kitaláljátok, milyen a hangulatom. Rendesen az iskolában kezdtük az iskolát, ez jó + rossz is, mert a makszot továbbra is kell hordjuk. **Szünetbe nem. S tornaórán se.** Rajzórán se, mert a tanárnő nagyon rövidlátó, s mindegy vane **max** rajtunk vagy nincs. Aszt mondta a Zoszi, ha jók vagyunk, s nem jövünk-megyünk, hogy fertőzödjünk, akkor iskolában maradunk. Gondolhassátok, hogy megfogadtuk a tanácsát ☺, sulit után mindenki **jön-megy**, gyalog, biciklivel, mert igazából csak egy beteg kell, s zár kerül az osztályra.

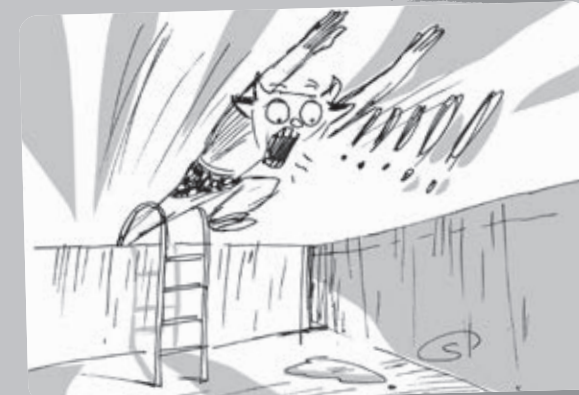
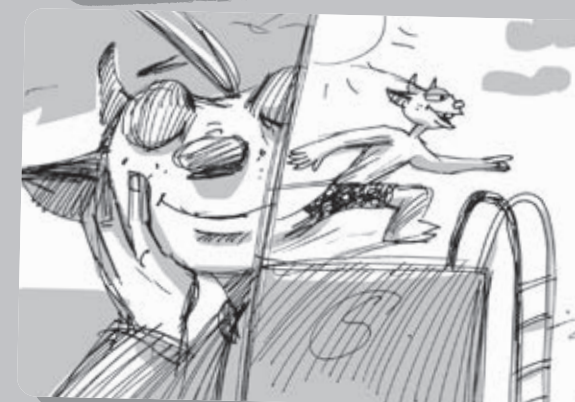
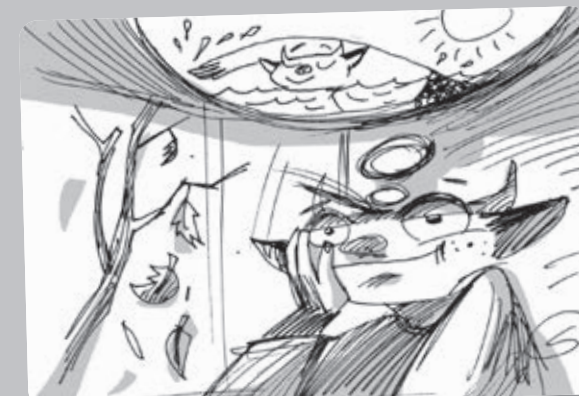
Nálunk a családban **jó a hangulat mostanában**. Minden ismerősnek, rokonnak sikerült a vizsgája a nyáron. Kivéve akinek összel. És kivéve akinek összel se. De aki nem vizsgázik, annak nem is sikerülhet – tartja a mondás. Nekem is azért nem sikerült, mert nem kellett potvizsgázzak. Apucinak lett igaza, ő megmondta, hogy egyszer nekem is kell sikerülnön egy év. **Neki is sikerült. Az ötödik osztály. Harmadikra.**

Egyébként apuci jól van, **beoltata magát**, ő azt mondta, ha a himlő, torokgyikk, gyermekbénulás, tébécé oltását kibírta, **a kovid is kibírja**. 1 kicsit megijedt, mert mama nem oltodott, s **elveszítette a szagolását**. Semmit nem érez, csak a **mákszagot**. 8 hónapja mákoslaskát esznek, mákos gubával. Tata már opiumelvonóra jutott, s mérges, azt mondta, ha Karácsonyra is mákoslaska lesz, **elvallnak**. Én nem akarom, hogy tatáék elvalljanak. Mondjuk, akkor megürülne az egyik szoba, ahol tata lakik. De lehet, akkor is együtt maradnának.

A nyáron voltam **1 Istvánkirályon** Szentgyörgyön, **2 táborba**, **3 strandon**, **4 kiránduláson**, **5 napot Bulgáriában**. Mindegyik nagyon jó volt, de az egyik strandon **nem volt víz a medencében**. Az egyik kiránduláson ellopták a hűtőtáskánkat. Az egyik tábor románul volt. Ráadásul **matek**. Hát nem én nyertem a legaktívabb résztvevő díjat, az biztos. De focizni szabadott, s volt **karoké**, amit nagyon szeretek. Nézni. Nem tudtam, hogy Bulgáriában is sok a magyar, így nem voltak beszélgetési problémáink. Aki nem tudott magyarul, az-za anyuci beszélt. Románul.

Éjjen a csengő, éjjen a hosszú szünet!

Álomugrás a semmibe

Csillag István rajzai

Irodalmi hősök (1.)

MOLNÁR FERENC: A Pál utcai fiúk

	Pál utcai fiú	Kiló Japán márká	Köntör-falaz Félholt!	Spanyol autójel		A Pál utcai vezére	Kozmetikai márká	Pál utcai pedagógus	Becézett Attila	A szobába	Földben való turkálás	Pál utcai fiú
Pál utcai fiú					Pál utcai fiú Passuth regénye							
Rövid-nadrág				Becsap Luxemburg autójele								
Áraszt			Kovácsna hegye Népies ital							Kefe fele! Csillagkép		
Fát metsz				Magyar vasgyáros volt Borít					Kuglisok döntögetik Hidrogén vegyjele			
Amper	Meccsnek véget vet Névmás						Német település Tonna					
Szikla-darab		Lánynév							Tatár ural-kodói cím Előd			
Svéd autójel		Orosz szigetcsoport										
			Balti nép Olasz énekesnő (Rita)			Magasodik Ügyész emeli				Téli sport A lakat is ez		
Megráz-kódítatás		Kupa közepe! Vörösingés vezér		Kenyér-kelesztő Középen odáz!							Tartósító folyadék	Cs
Névelő	Kiönt a folyó Pál utcai fiú				Latyak Talált gyerekek				Földet forgat Hasad a tó jege			Pál utcai áruló
						Szól a puska Lyukas népiesen						
Tevékeny-nyé tesz				Tova Álljon meg a zene!			Sír Fekete István golyója			A föld felé Személyétől		
Norvégia fővárosa								Miénk itt ... (LGT) Angol fiúnév				
Részben felfog!		A házukban Harap										
Pál utcai hős					CS						Észak Ágy szélei!	
Mátka												
Hajat vágó			Menekülő Nulla						Alsó végtag Gramm			
					Pál utcai fiú (Első pad első!)							

Cimbi képtára

KÓNYA ÉVA

Hidak festményeken

Csontváry Kosztka Tivadar festményének híres hídja, a Neretva folyó két partját összekötő, 1567-ben épült és a szerb–bosnyák háború idején (1993) néhány óra alatt lerombolt, majd később újjáépített mostari Öreg híd ma a világörökség része (*Római híd Mostarban*, 1903)

Csontváry alkotásának égboltján viharfelhő sötétlik, de a lemenő nap fénye beragyogja a kilenclyukú hidat, a vágatott csikósokat, a gémeskutat és a szürkemarhagulyát (*Vihar a Hortobágyon*, 1903)

Árkon átvezető, behavazott palló az 1910-es években a Nagybányai Művésztelepen alkotó Kádár Géza *Veresvízi bányászházak (Nagybánya hótakaró alatt)* című festményén

Csók István a 20. századi felújítás után festette le a magyar főváros második állandó, 1876-ban átadott Duna-átkelőjét, a Margit hidat (*A Margit híd átépítés után*, 1937)

Egon Schiele osztrák művész győri látogatásakor festette meg a Győrt Révfaluval összekötő, ácsolt szerkezetű – vékony, magas pillérenek köszönhetően „kecskelábú hídnek” nevezett – fahidat ábrázoló képét (*A híd*, 1913)

A Rhône folyó partjait Arles közelében összekötő, a korabeli hídorról Langlois hídjának nevezett felnyitható hidat Vincent van Gogh festményei tették világhírűvé (*Langlois hídjára Arles-ben*, 1888)

RENDELD MEG
MOST A
CIMBORÁT
A 2021-2022-ES
TANÉVRE!

Éves előfizetési díj:

30 lej (3,75 lej / lapszám)

Az előfizetési díjat két részletben is
kifizetheted.

A Cimborá ára nem előfizetőknek:

4 lej / lapszám.

- keresd az iskolai terjesztőnél
- érdeklődj a 0752 062 885-ös telefonszámon
- írd a cimboramail@gmail.com címre

www.cimbora.net

